

Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja digiminister

19.05.2026

Arupärimine Rootsi vangide Eestisse toomise kohta

Austatud justiits- ja digiminister

Arupärimine

"19." 05. 2026. Nr. 1013

Sotsiaaldemokraadid esitavad Teile arupärimise seoses valitsuse kavaga tuua Rootsi kinnipeetavad Tartu vanglasse.

Ministrina olete avalikkusele seda plaani põhjendanud väidetega, et Eesti maksumaksja hoiab raha kokku, Lõuna-Eesti ja Tartu turvalisus suureneb ning Eesti tervishoiule, kohtutele, prokuratuurile ja siseturvalisuse tööturule ei teki lisakoormust.

Märtsikuisel Riigikogu õiguskomisjoni istungil, kus arutati Rootsi kinnipeetavate Eestisse toomist, selgus terve rida lahtisi otsi ja vastuolusid, millele Te pole avalikkusele seni ammendavaid vastuseid andnud. Istungil tõstatisid muu hulgas küsimused tegelike kulude, personalivajaduse, politsei ja vanglateenistuse vahelise tööjõukonkurentsi, tervishoiusüsteemi koormuse, kohtute ja prokuratuuri töökoormuse ning kohaliku turvatunde kohta.

Paraku näitavad ministeeriumi enda andmed, märtsikuisel Riigikogu õiguskomisjoni istungil kuuldu ja senised avalikud selgitused, et mitmes olulises küsimuses on Teie väited ja tegelik olukord omavahel vastuolus. Avalikkusele olete jätnud mulje, et tegemist on hästi ette valmistatud, majanduslikult kasuliku ja turvalisust suurendava projektiga. Õiguskomisjonis arutatu põhjal on aga selge, et vastamata on hulk sisulisi küsimusi näiteks kust tulevad siseturvalisuse valdkonna inimesed, kuidas välditakse politsei nõrgestamist, kes kannab tervishoiu- ja õigusasutuste tegeliku töökoormuse ning miks kasutatakse avalikkuse veenmiseks kulunumbreid, mis ei kirjelda täpselt tühjade vanglakohtade tegelikku maksumust.

Ministrina olete väitnud, et tühja vanglahoone ülalpidamine maksab maksumaksjale 12 miljonit eurot aastas. Samas Justiits- ja Digiministeeriumi asekancleri Rait Kuuse selgitusest nähtub, et Tartu vangla kogu 2026. aasta eelarve on 13,1 miljonit eurot, millest 7,6 miljonit ehk 58 protsenti moodustab tööjõukulu. Hoonete ja taristu toimimiseks kulub ministeeriumi enda andmetel 4-5 miljonit eurot aastas, sealhulgas kinnistukulud, majandamiskulud ja kommunaalkulud. Elektrile, küttele ja veele on ette nähtud 629 960 eurot aastas.

Seega ei ole korrektne jätta avalikkusele muljet nagu maksaks üksnes tühjade vanglakohtade või tühja hoone ülalpidamine 12 miljonit eurot aastas. Tegemist on sisuliselt kogu vangla tegevuskuluga, mille sees on ka töötajate palgakulu, järelevalve ja igapäevane toimimine. Kui räägitakse tühjade kohtade maksumusest, siis tuleb eristada kogu vangla tegevuskulu, kasutuseta taristu püsikulu ja Rootsi vangide vastuvõtmisega kaasnevat lisakulusid.

Samuti olete ministrina väitnud, et Rootsi vangide toomine Tartu vanglasse suurendab Lõuna-Eesti turvalisust, kuna juurde tekib kuni 400 siseturvalisusega seotud töökohta. Samal ajal on teada, et Tartu vanglas on praegu 165 vanglateenistuja ametikohta ning rendivangla puhul tuleks juurde värvata kuni 250 täiendavat töötajat. Eesti siseturvalisuse valdkonnas on aga juba praegu tööjõupuudus ning vanglateenistus, politsei, maksu- ja tolliamet ja teised jõustruktuurid konkureerivad suuresti sama profiiliga inimeste pärast. Seetõttu ei saa pidada veenvaks Teie väidet, et vanglateenistus politseist inimesi ära ei võta. Kedagi ei peagi formaalselt üle võtma - piisab sellest, kui samas piirkonnas ja samal tööjõuturul pakutakse inimestele atraktiivsemat palka ja staažiga kasvavat palgamudelit.

Kindlasti tuleb lisakoormus ka Eesti tervishoiusüsteemile. Tartu vanglas tegutseb juba praegu meditsiini- ja psühhiaatriaosakond ning teenust osutavad Viljandi Haigla töötajad. Seetõttu ei piisa vastusest, et arve tasub Rootsi riik. Oluline on teada, kelle tööaega, ruume ja spetsialiste tegelikult kasutatakse ning kuidas tagatakse, et Eesti inimesed ei jää tervishoiuteenustest ilma ning meie ravijärjekorrad ei pikene.

Samuti ei piirdu riskid üksnes põgenemisohuga. Välisriigi kinnipeetavate Eestisse toomisega kaasnevad kaebused, (kohtu)menetlused, tõlkevajadus, tervishoiuvaidlused, suhtlusõiguse küsimused, võimalikud uued vanglas toimepandud rikkumised ning lisakoormus kohtutele, prokuratuurile, õiguskantslerile ja kaitsjatele.

Lähtudes eeltoodust palume Teid vastata Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 139 alusel järgmistele küsimustele:

1. Miks olete avalikkusele väitnud, et tühja vanglahoone ülalpidamine maksab 12 miljonit eurot aastas, kui ministeeriumi andmetel on Tartu vangla kogu 2026. aasta eelarve 13,1 miljonit eurot ning kogu hoonete ja taristu toimimise kulu 4-5 miljonit eurot aastas?
2. Kas kinnitate, et 12 miljoni euro suurune väide ei kehti üksnes tühjade vanglakohtade või tühja vanglahoone kulu kohta, vaid sisaldab ka tööjõukulu, vangla igapäevast toimimist ja muid tegevuskulusid?
3. Milline on Teie hinnangul tegelik lisakulu Eesti maksumaksjale juhul, kui 600-kohalisse aktiivsest kasutusest väljas olevasse vanglahoonesse jäävad Rootsi vangid toomata ning Tartu vangla jätkab praeguses mahus tööd?
4. Millise analüüsi põhjal väidate, et Rootsi vangide Tartu vanglasse toomine suurendab Lõuna-Eesti turvalisust, aga ei süvenda politsei ja teiste siseturvalisuse asutuste personalipuudust? Kuidas kavatsete tagada, et kuni 250 täiendava vanglateenistuja värbamine ei toimuks patrullpolitsei, avaliku korra kaitse ega kohalike elanike igapäevase turvatunde arvelt?
5. Milliseid meetmeid kavandate selleks, et patrullpolitseiniku töö oleks palga, töötingimuste ja ühiskondliku väärtustamise poolest vähemalt sama konkurentsivõimeline, kui Rootsi vangide valvamiseks loodavad ametikohad?
6. Kuidas kavatsete tagada, et Rootsi kinnipeetavate tervishoiuteenuste osutamine ei vähenda Eesti inimeste, sealhulgas laste ja vaimse tervise abi vajavate inimeste ligipääsu arstidele, õdedele, psühholoogidele ja psühhiaatritele?
7. Milline on Teie hinnang kohtute, prokuratuuri, õiguskantsleri, tõlkide ja kaitsjate lisakoormusele ning kas neile on kavandatud täiendavad ametikohad ja rahastus?

8. Kas Teie juhitud ministeerium või valitsus on koostanud tervikliku mõjuanalüüsi selle kohta, kuidas Rootsi vangide Eestisse toomine mõjutab Tartu linna ja Lõuna-Eesti turvatunnet, tööturgu, tervishoidu, kohtuid, prokuratuuri, kohalikke omavalitsusi ja Tartu mainet?
9. Kuidas väldib Justiitsministeerium Tartu halduskohtu ülekoormust, kui kinnipeetavate kaebused moodustavad juba ligi 45% menetlustest, lisakaebused võivad tulla kohe, kuid uue kohtuniku leidmine võtab vähemalt üheksa kuud?

Lugupidamisega

1. Heljo Pihhof JLP/kuul
2. Helmen Kütt Sleptfeldt
3. Madis Kallas Sleptfeldt.
4. Ester Kaurse Kaurse
5. Andre Hammarägi Hammarägi
6. Pärn Sihvut Sihvut
7. Jaak Aal Aal